

Założenia metodyczne dotyczące przygotowania prac dyplomowych

*na studiach podyplomowych prowadzonych w ramach
projektów/umów:*

- nr RPOP.09.01.02-16-005/15;
- nr RPOP.09.01.02-16-006/15;
- nr RPOP.09.01.02-16-007/15;
- nr RPOP.09.01.02-16-008/15

*realizowanych w Centrum Edukacji Ustawicznej Uniwersytetu
Opolskiego w latach 2016/2017/2018*

Centrum Edukacji Ustawicznej Uniwersytetu Opolskiego

Tel.77 452-75-80
Faks77 452-75-81

Ul. Katowicka 87A
45-060 Opole

cedu.uni.opole.pl
cedu@uni.opole.pl

Regionalny Zespół
Placówek Wsparcia
Edukacji

UNIWERSYTET
OPOLSKI

 POLITECHNIKA
OPOLSKA

Fundacja Rozwoju
Demokracji Lokalnej
www.opole.frdl.pl

Spis treści

Zakres podmiotowy _____	1
Ogólna charakterystyka pracy metodą projektu _____	2
Wskazania do przygotowania pracy dyplomowej metodą projektu edukacyjnego _____	3
Plan pracy dyplomowej - zestawienie _____	9
Polecane linki _____	10

Opracowanie:

Dr hab. Iwona Dąbrowska-Jabłońska, prof. UO
Centrum Edukacji Ustawicznej Uniwersytetu Opolskiego
e-mail: idobra@uni.opole.pl
www.cedu.uni.opole.pl

Dr Maria Śmigielska
Wydział Ekonomiczny UO
Kierownik Projektu 9.1.2. na UO

Opole, lipiec 2017 rok

Zakres podmiotowy

Niniejsze *Założenia metodyczne...* dotyczą następujących kierunków studiów podyplomowych:

1. **Nauczanie języka polskiego jako obcego**
opiekun merytoryczny: Dr hab. Marzena Makuchowska, prof. UO (Instytut Polonistyki i Kulturoznawstwa UO)
2. **Nauczanie języka obcego na etapie wczesnoszkolnym**
opiekun merytoryczny: Dr Małgorzata Adams-Tukiendorf (Instytut Filologii Angielskiej)
3. **Pedagogika specjalna z rewalidacją**
opiekun merytoryczny: Dr Ewelina Konieczna (Instytut Nauk Pedagogicznych UO)
4. **Pedagogika specjalna z autyzmem**
opiekun merytoryczny: Dr Marzanna Pogorzelska (Instytut Nauk Pedagogicznych UO)
5. **Kształtowanie i rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów**
opiekun merytoryczny: Dr Piotr Urbaniec (Instytut Matematyki, Fizyki i Informatyki UO)
6. **Terapia pedagogiczna z ofigofrenopedagogiką**
opiekun merytoryczny: Dr Małgorzata Ganczarska (Instytut Studiów Edukacyjnych)

Ogólna charakterystyka pracy metodą projektu

Metoda nauczania to wypróbowane, systematycznie i świadomie stosowane układy czynności nauczyciela i uczniów, które mają doprowadzić do zamierzonego efektu. Metoda nauczania odpowiada na pytanie „jak nauczać?”. Metoda projektu traktowana jest obecnie jako jedna z wielu metod nauczania, które bazują na aktywności własnej uczących się. Pojęcie „projekt” odnosi się do całokształtu działań podejmowanych przez uczniów na podstawie ustalonych wcześniej założeń. Projekt zrywa z podziałem na treści przedmiotowe, wykorzystuje naturalną ciekawość dziecka, pozwala stosować różne strategie rozwiązania problemów. Według Johna A. Stevensona, aby postępowanie metodyczne można było nazwać projektem, muszą współwystępować cztery podstawowe cechy:

- nabywanie wiedzy powinno zachodzić głównie dzięki samodzielnemu rozumowaniu i rozwiązywaniu problemów, a nie za pomocą pamięciowego przyswajania wiedzy;
- aktywność uczniowska ma na celu nie tylko gromadzenie wiedzy czy doświadczeń, lecz także zmianę nastawienia ucznia do uczenia się;
- uczniowie pracują nad zagadnieniami, które ich interesują i wynikają z ich naturalnych potrzeb;
- wprowadzanie rozważań teoretycznych następuje w miarę potrzeb i zawsze wynika z realizowanych działań praktycznych.

Aby efektywnie pracować metodą projektu, należy przestrzegać określonych faz/ etapów pracy, do których należą:

1. zainicjowanie projektu,
2. spisanie kontraktu,
3. wybór tematu,
4. podział na grupy,
5. sformułowanie ogólnych oraz szczegółowych celów projektu,
6. przygotowanie harmonogramu pracy, podział zadań,
7. dobór literatury i poszukiwanie źródeł wiedzy,
8. realizacja projektu,
9. prezentacja wyników projektu,
10. ewaluacja.

1. Podaję za: M. Kotarba-Kańczugowska, *Praca metodą projektu*, s. 7-8, <https://www.ore.edu.pl/dla-nauczycieli/proces-dydaktyczno-wychowawczy?download=910:praca-metod-projektu> [dostęp: 22.07.2017].

Wskazania do przygotowania pracy dyplomowej metodą projektu edukacyjnego

Projekt edukacyjny, który ma stanowić podstawę do przygotowania pracy dyplomowej, musi być działaniem zaplanowanym i przygotowanym, ale nie koniecznie zrealizowanym jeszcze w czasie trwania studiów. Projekt powinien uwzględniać specyfikę danego kierunku studiów. Jednocześnie powinien być połączeniem teorii z praktyką edukacyjną. Przy jego opracowywaniu można brać pod uwagę zainteresowania uczniów, ich rodziców, nauczycieli i potrzeby szkoły.

Projekt edukacyjny to konstrukt otwarty, pole do myślenia twórczego i działania bez ograniczeń. Etapy podane poniżej przenikają się wzajemnie, modyfikują w zależności od sytuacji. Wskazane jest wielokrotne wracanie do poszczególnych etapów, uzupełnianie ich, rozbudowywanie, korygowanie. Projekt edukacyjny powinien obejmować, co najmniej, następujące elementy – etapy, **stanowiące jednocześnie kolejne części pracy dyplomowej:**

UWAGA: kursywą podano opisy do kolejnych podpunktów

Wstęp/Wprowadzenie

Pracę rozpoczyna wprowadzenie, które powinno zawierać informacje ogólne dotyczące wybranego tematu. Autor przedstawia tło społeczne/edukacyjne/poznawcze wybranej problematyki, ukazuje jego ważność, aktualność, może wyjątkowość, skazuje na motywy wyboru tematu pracy. Można podać ogólny cel przygotowanego projektu oraz charakterystykę struktury pracy i zawartości poszczególnych jej części.

1. Teoretyczne podstawy problemu

Ta część to opis/przybliżenie podstaw teoretycznych problemu. Wskazane jest przywołanie podstawowych definicji, opisanie specyfiki obszaru problemowego, który ma stanowić pole działania projektowego, dane statystyczne, czyli skalę problemu w sensie lokalnym i/lub globalnym oraz inne działania, które są aktualnie lub były w przeszłości podejmowane na rzecz rozwiązania problemu, tzw. dobre praktyki. Część teoretyczna powinna obejmować maksymalnie 8-10 stron.

2. Diagnoza skali zjawiska

Zasadniczo istnieją cztery drogi diagnozy/rozpoznania problemów/sytuacji:

a) podjęcie działania na podstawie tzw. oglądu problemu, czyli w oparciu o wiedzę wyniesioną z osobistych kontaktów z placówkami szkolenia praktycznego,

stwierdzonymi oczekiwaniami społecznymi i z okazji do działania nadarzających się podczas obchodów rocznic, świąt, jubileuszy;

b) korzystanie z diagnoz opracowanych przez podmioty działające w obszarze naszych zainteresowań, instytucje zlecające opracowanie i realizację działania lub współpracujące przy jego realizacji;

c) doświadczenie zawodowe autorów projektu;

d) samodzielne postawienie diagnozy z użyciem specjalnie do tego celu skonstruowanych narzędzi diagnostycznych (np. kwestionariuszy wywiadów, dyspozycji do obserwacji, rozmów i analizy dokumentów). Takie działanie jest uzasadnione w sytuacji, gdy słuchacze podejmują działania w nowym obszarze lub kiedy posiadają diagnozy/informacje budzące wątpliwości/sprzeczne. W tym przypadku zebranie i analiza materiału badawczego pozwalają słuchaczom na samodzielne rozpoznanie środowiska, występujących w nim potrzeb, wskazanie kierunek działań i uzasadnienie ich rozpoczęcie. Konkluzją tego etapu powinno być sprawozdanie z diagnozy, czyli co udało nam się ustalić, fakty, liczby, od kogo, kiedy, gdzie, na jakiej podstawie. Tu mogą być wykresy, statystyki, cytaty wypowiedzi itd.

a) Metody i techniki badań

b) Wyniki badań i wnioski

3. Cele projektu

Cel powinien spełniać tzw. kryterium SMART, czyli być: *Specific* – jasno określony, *Mesurable* – mierzalny, *Appropriate* – odpowiedni (do potrzeb), *Realistic* – realistyczny, *Timebound* – określony w czasie. Cel projektu to inaczej odpowiedź na pytanie: *Co chcemy osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu? Myśl o tym, co chcemy osiągnąć pojawia się co prawda dużo wcześniej, bo w momencie sprecyzowania obszaru naszych zainteresowań, ale właśnie na tym etapie jest czas na zwerbalizowanie naszego dążenia, które w jasny sposób wyartykułuje sens naszego działania.*

Cele często są mylone z zadaniami do wykonania. Zatem:

a) celem głównym projektu może być np. pomoc, profilaktyka, aktywizacja, kompensacja, opieka, promocja, wzmacnianie itp., cel główny wskazuje podstawowy kierunek działania;

b) cele szczegółowe doprecyzowują nasze dążenia i pokazują ich konkretny wymiar;

c) szczegóły zawarte są w zadaniach i odpowiadają na pytania: Jak dany cel chcę osiągnąć? Co muszę zrobić, żeby go osiągnąć? Najczęściej osiągnięciu jednego celu służy realizacja wielu zadań. Ale może być i tak, że realizacja jednego zadania może służyć osiągnięciu wielu celów.

a) Cel ogólny

Odnosi się do intencji i zamiarów edukacyjnych na poziomie ogólnym, zarówno długo- (definiowanie istoty i charakteru całościowego projektu, w powiązaniu z potrzebami społecznymi i indywidualnymi), jak i krótkoterminowych (logiczny punkt wyjścia do tworzenia programu i rozkładu materiału nauczania).

b) Cele szczegółowe (operacyjne)

Zawsze wynikają z założeń projektu; cele operacyjne określają jawne osiągnięcia uczniów - uczeń zna, rozumie, potrafi wyjaśnić, dostrzega różnice itd.; cele nieoperacyjne - odnoszą się do jakości trudniejszych do uchwycenia, nie określają konkretnego zachowania końcowego, który umożliwiłby ocenę, czy cele zostały zrealizowane.

4. Beneficjenci projektu

Opis Beneficjentów Ostatecznych (BO), ostatecznych odbiorców, osób, instytucji lub środowiska, korzystających bezpośrednio z podejmowanych działań: tj. dla kogo będziemy pracować, konkretnie, kto będzie Beneficjentem Ostatecznym. Tutaj jest miejsce na opisanie np. instytucji, w której uczą się BO i samych Beneficjentów, wiek, liczba i ewentualnie inne cechy charakterystyczne Beneficjentów; Uzasadnienie dlaczego właśnie na tą grupę zdecydowaliśmy się skierować nasze działania; Zakładamy liczbę osób, która weźmie udział w projekcie i jakie korzyści mogą oni osiągnąć. Beneficjentem projektu może być nawet jedna osoba, uczeń. Beneficjentami Ostatecznymi są te osoby, których sytuacja poprawi się w wyniku oddziaływania projektu.

5. Metody i formy realizacji projektu

Wskazane jest określenie, które z metod i form pracy oraz w jaki sposób zostaną wykorzystane przy realizacji projektu; metody nauczania np.:

- wg W. Okonia: podające (uczenie się przez przyswajanie), problemowe (uczenie się przez odkrywanie), waloryzacyjne (uczenie się przez przeżywanie), praktyczne (uczenie się przez działanie);*
- wg F. Szloska: podające (wykład informacyjny, pogadanka, opowiadanie, opis, prelekcja, anegdota, odczyt, objaśnianie lub wyjaśnianie), problemowe (wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, metoda problemowa, aktywizujące, w tym metoda przypadków, sytuacyjna, inscenizacja, gry dydaktyczne, seminarium, dyskusja dydaktyczna), eksponujące (film, sztuka teatralna, ekspozycja, pokaz połączony z przeżyciem), programowane (z użyciem komputera, z użyciem maszyny dydaktycznej, z użyciem podręcznika programowanego), praktyczne (pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, laboratoryjne, produkcyjne, metoda projektów, metoda tekstu przewodniego);*

- wg T. Nowackiego: metody nauczania teoretycznego (wykład, pogadanka, dyskusja, opis, opowiadanie, wyjaśnienie), metody nauczania praktycznego (rozwijanie umiejętności, pokaz, ćwiczenie, instruktaż, inscenizacja) itd.

Możliwe jest także korzystanie z innych metod i technik, np. logistycznych (wybór pomieszczeń, sprzętu, przewóz osób itp.), statystyczne (związane ze zbieraniem danych ilościowych), techniki pomagające w pozyskaniu sponsorów projektu, techniki graficzne (przygotowanie logo, plakatów, ulotek).

Formy dotyczą sposobu organizacji pracy nauczycieli oraz uczniów. Podstawę podziału form organizacyjnych są następujące kryteria: liczba uczniów uczestniczących w procesie nauczania-uczenia się - formy indywidualne/jednostkowe, grupowe, zbiorowe; tworzone z uwzględnieniem wieku i płci uczniów, miejsca uczenia się dzieci i młodzieży - zajęcia szkolne (światlicowe, warsztatowo-produkcyjne, laboratoryjne, klasowo-lekcyjne), pozaszkolne (praca domowa ucznia, szkolne i pozaszkolne kółka zainteresowań, wycieczka); czas trwania zajęć - zajęcia lekcyjne i pozalekcyjnych (mogą być organizowane zarówno w szkole, jak i poza jej murami jako zajęcia pozaszkolne); kształcenie organizowane przez instytucje (szkoła, rodzina) i pojedyncze osoby oraz samokształcenie itd.

6. Harmonogram realizacji działań projektowych i wyłonienie konkretnych zadań do realizacji

Harmonogram, to szczegółowo zaplanowany w czasie przebieg działań projektowych. Zadania wynikają z celów szczegółowych, jakie już wcześniej zostały przyjęte/zapisane. Formułując zadanie odpowiadamy sobie na pytanie: Jak chcę osiągnąć ten cel?

Najczęściej wykorzystywanym w praktyce rodzajem harmonogramu jest tzw. wykres Gantta. Przedstawia on działania, ich zależności oraz czasy trwania na osi czasu lub w określonym kalendarzu programu. Najczęściej przyjmuje postać tabeli, w jej ramach poszczególnym działaniom przypisuje się okres trwania na skali czasu za pomocą zacieniowania pól lub zastosowania odpowiednich symboli i linii.

7. Analiza utrudnień i ryzyka (analiza SWOT)

Ryzyko to zdarzenie, które może występować z pewnym prawdopodobieństwem oraz takie, które może niekorzystnie wpływać na realizację projektu. Nie istnieje gotowa recepta, schemat, jak postępować by projekt zakończył się sukcesem. Każdy projekt jest inny i każdy może nieść z sobą zupełnie inne możliwości, zagrożenia, a w związku z tym sposoby radzenia sobie z nimi także będą różne. Zarządzanie ryzykiem projektowym to najprościej - dostrzeganie zagrożeń, określenie wielkości i zakresu ryzyka oraz podejmowanie prób uniknięcia go lub zmniejszenia jego wpływu.

8. Budżet projektu

(czyli zestawienie wszystkich przewidywanych kosztów projektu).

9. Promocja projektu

Należy opisać, w jaki sposób projekt będzie reklamowany w mediach, na ulotkach, plakatach itp. Tutaj także można zamieścić projekty, wzory zaproszeń, plakatów itd.

10. Ewaluacja projektu

Kontrola projektu zarówno w trakcie realizacji, jak i po jego zakończeniu może mieć wiele form. Do najpopularniejszych i najefektywniejszych zaliczamy monitoring oraz ewaluację. Monitoring służy ciągłej poprawie jakości zarządzania, od momentu rozpoczęcia projektu do jego zakończenia. Ewaluacja natomiast sprawdza adekwatność projektu do zakładanych celów jego realizacji. Oznacza to, iż jest ona przeprowadzana już na etapie przygotowania projektu, jak również po całkowitym jego zakończeniu. Ewaluacja jest to badanie skuteczności, efektywności, trafności, użyteczności oraz trwałości projektu w celu wykorzystania uzyskanych informacji dla potrzeb udoskonalenia przyszłych projektów, stąd jest to szczególnie ważne narzędzie dla poprawy jakości zarządzania. Istnieją różne typy ewaluacji: Ewaluacja wstępna - przeprowadzona jest jeszcze przed rozpoczęciem realizacji. Ma ona za zadanie sprawdzić, czy projekt spełnia cele programów, strategii, a także czy cele samego projektu są jasne, spójne i czy odpowiadają potrzebom społeczności; Ewaluacja w połowie okresu realizacji - sprowadza się ona do oszacowania postępów w realizacji projektu w stosunku do założeń, szczególnie jeżeli chodzi o produkty i rezultaty; Ewaluacja w trakcie realizacji - jest wykonywana w trakcie całego cyklu implementacji programu i składa się z szeregu badań. Ma zapewnić wsparcie dla zarządzania projektem. Jej celem jest dogłębna analiza pytań, kwestii i problemów, które pojawiają się w trakcie realizacji programu, a także zaproponowanie konkretnych rozwiązań. To zintegrowanie ewaluacji z cyklem zarządzania programem daje elastyczność, możliwość lepszego identyfikowania i szybkiej reakcji na pojawiające się blokady proceduralne, strukturalne słabości czy też zmiany w środowisku programu; Ewaluacja końcowa - podsumowuje projekt i stwierdza czy projekt został wykonany zgodnie z założonymi celami, czy nakłady były uzasadnione oraz czy spełnił on swoje zadanie w społeczności. Jest to podstawa dla planowania przyszłych projektów.

Ewaluacji dokonuje się według kryteriów: adekwatności celów do problemów, jakie projekt miał rozwiązać; przygotowania projektu i jego planu pod względem logiczności i spójności; efektywności (zarządzania, kosztów i jakości osiągniętych wyników); skuteczności; wpływu, czyli skutków jakie wywiera projekt w szerszym środowisku; trwałości, czyli kontynuacji działań rozpoczętych w ramach projektu).

Wnioski i zakończenie

Bibliografia/Spis literatury i materiałów źródłowych

Załączniki

Na końcu projektu mogą zostać umieszczone załączniki, np. scenariusze zajęć, zaproszenia, pisma do sponsorów, wzór podziękowania, zaświadczenia, wzór zastosowanego kwestionariusza ankiety, zdjęcia, które nie zmieściły się w tekście itd.

UWAGA

Praca dyplomowa powinna zawierać minimum 30 stron.

Pozostałe warunki reguluje [ZARZADZENIE nr 1/2016 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie: zasad przygotowania i archiwizacji prac dyplomowych \(magisterskich, licencjackich i inżynierskich\) w Uniwersytecie Opolskim.](#)

Plan pracy dyplomowej - zestawienie

Wstęp/Wprowadzenie

1. Teoretyczne podstawy problemu

2. Diagnoza skali zjawiska

a) Metody i techniki badań

b) Wyniki badań i wnioski

Cele projektu

a) Cel ogólny

b) Cele szczegółowe (operacyjne)

4. Beneficjenci projektu

5. Metody i formy realizacji projektu

6. Harmonogram realizacji działań projektowych i wyłonienie konkretnych zadań do realizacji

7. Analiza trudności i ryzyka (analiza SWOT)

8. Budżet projektu

10. Ewaluacja projektu

Wnioski i zakończenie

Bibliografia/Spis literatury i materiałów źródłowych

Załączniki

Polecane linki

[Etapy/ kroki projektu edukacyjnego i sposób ich przeprowadzenia](#)

[Przykłady projektów edukacyjnych](#)

[Jak pracować metodą projektów?](#)

Materiały poglądowe do przygotowania projektu edukacyjnego:

<http://cedu.uni.opole.pl/odkrywcy-sekretow-nauki-ao-projekt9-1-2/>